

Oponentský posudok dizertačnej práce:

HAGIOS, The Development of the Semantic Field of the Term „HAGIOS“ in the New Testament and Writings of Apostolic Fathers

Autorka práce: Eliška Havelková

Školiteľ: Doc. Jiří Mrázek, Th.D.

Dátum odovzdania práce: júl 2015

Autor oponentského posudku: doc. Mgr. Ondrej Prostředník, PhD.

Formálna stránka

Práca je písaná v anglickom jazyku a má 447 strán vrátane zoznamu použitej literatúry. Po prehlásení o samostatnej práci, anotácii, zhrnutí a poďakovaní nasleduje obsah. Samotná práca je rozdelená na úvod, 10 kapitol a záver. Členenie práce je prehľadné a usporiadanie jednotlivých častí naznačuje, že autorka logicky a účelne rozdelila skúmanú látku. Ako drobný formálny nedostatok vnímam nekonzistentnosť v číslovaní kapitol. (Označenie 1. a 3. kapitoly sa po formálnej stránke odlišuje od označenia ostatných kapitol v obsahu i v texte práce.) Hoci angličtina nie je môj materinský jazyk, dovoľujem si upozorniť na niekoľko drobných jazykových chýb (napr. str. 17, tretí riadok zdola – dvojité použitie spojky „that“, str. 22., tretí riadok zhora – chýba medzera medzi slovami „word“ a „shall“, str. 32. štvrtý riadok odspodu – slovo „Annunciation“ zrejme nemá byť s veľkým začiatočným písmenom, atď.). Keďže mi nie je známa norma ETF UK pre dizertačné práce, vychádzam z podmienok na Univerzite Komenského v Bratislave a môžem vyhlásiť, že práca po formálnej stránke spĺňa požiadavky dizertačnej práce.

1. K aktuálnosti zvolenej témy

Autorka veľmi sympatickým spôsobom predstavuje svoju tému a problém, ktorému sa chce venovať. Je zrejmý jej osobný záujem a vyznanie o tom, že výskum v oblasti tejto témy zásadne zmenil jej pohľad na svätosť (str. 12.), svedčí o tom, že jej výskumná práca je aktuálna minimálne z jej osobnej perspektívy.

Rozmach charizmatického hnutia a formovanie akademických prístupov k biblickému textu v charizmatickom prostredí, ktoré autorka označuje za svoje duchovné pozadie (str. 11.), potvrdzuje relevantnosť tohto výberu. Voľbu témy a jej špecifické zameranie na výskum

sématického poľa pojmu HAGIOS hodnotím ako aktuálnu s významným vedeckým potenciálom.

Uvítal by som však podrobnejšie predstavenie dejín výskumu v oblasti témy. Zo spracovania témy síce vyplýva, že autorka sa v širokej miere oboznámila s existujúcou literatúrou k danej téme. Ucelenejšie predstavenie dejín výskumu, najmä predstavenie a formulovanie problémov a téz, ktoré doterajší výskum riešil a rieši, by autorke pomohol jasnejšie zasadiť jej prácu do prebiehajúceho výskumu. Je tiež prekvapujúce, že autorka si pri predstavení dejín výskumu nevšimla prácu Otto Prokscha v ThWNT a ani raz v celej práci tohto autora necituje. Hoci ide o staršiu a iste v mnohom prekonanú prácu, predsa zostáva míľnikom v teologickom výskume, ktorý by akákoľvek práca dotýkajúca sa pojmu HAGIOS nemala opomenúť.

Z novších prác by som autorke odporučil pri ďalšom štúdiu, aby si všimla práce súčasných autorov ako napr. Max Turner (*The Holy Spirit and Spiritual Gifts*, 2012) a Volker Raabens (*The Holy Spirit and Ethics in Paul: Transformation and Empowering for Religious-Ethical Life*, 2014), ktorí sa vo významnej miere venujú príbuznej téme, teda pôsobeniu PNEUMA HAGIOS v oblasti etickej transformácie.

2. K zvoleným metódam práce

Autorka sa v samostatnej časti vyjadruje k metodike svojej práce. (str. 12-13.) Opis spôsobu jej práce je jasný a pomáha čitateľovi dobre sa orientovať v pomerne obsiahlej práci. Autorka si kladie za cieľ udržiavať rovnováhu medzi lexikálnou analýzou a analýzou kontextu, čo je celkom iste dôležitý cieľ. V samotnom spracovaní témy sa však zdá, že predsa prevažuje analýza kontextu a interpretácia kontextu. Treba poznamenať, že interpretácie autorky sú v mnohých častiach originálne. Je však na zváženie, či v takomto type práce majú svoje miesto, najmä ak ide o interpretácie, ktoré nie sú zasadené do kontextu interpretácií ostatného aktuálneho výskumu. Napr. na str. 162 autorka vyslovuje zaujímavý názor o nemožnosti obnoviť (opakovať?) krst. Nie je však zrejmé s kým autorka v tejto veci diskutuje, kto má iný názor, resp. kto podporuje jej názor? Podobne na str. 252, poznámka 440 autorka polemizuje s niektorými autormi a uvádza, že nebude viesť ďalej diskusiu s týmito autormi, lebo by si to vyžadovalo množstvo ďalších odkazov. Hoci je úprimnosť autorky sympatická, nazdávam sa, že práve o to v práci tohto typu má ísť, totiž, aby autorka preukázala udržateľnosť svojho názoru v diskusii s inými autormi.

K metodike práce mám ešte jednu drobnú výhradu, ktorú snád' autorka môže rozptýliť pri obhajobe. Na str. 13. ako aj v samotnom názve práce uvádza, že predmetom jej výskumu sú texty NZ a Apoštolských otcov. Z obsahu práce je však zrejmé, že ide o výber z týchto textov. Spomedzi spisov NZ kánonu autorka vynecháva Evanjelium podľa Jána, listy Jánove a Zjavenie Jána ako aj listy Petra a Júdu. Spomedzi spisov Apoštolských otcov si autorka vyberá tri. Autorka ako dôvod tejto redukcie uvádza praktickú nemožnosť obsiahnuť celý materiál v tomto type práce. Dizertačná práca je však predsa ucelená práca a preto by bolo vhodné, keby autorka predsa len zdôvodnila aktuálny výber spracovaných spisov tak, aby bolo zrejmé, že ide o tematicky a metodicky ucelenú prácu.

V práci chýba tiež zreteľné formulovanie tézy a cieľa práce. Je to pravdepodobne dôsledok už spomínaného príliš stručného spracovania dejín výskumu. Tým nechcem spochybňovať to, že autorka skutočne množstvo literatúry preštudovala. Zo samotného spracovania textov to napokon aj vyplýva. Chýba však ucelenejšia reflexia výskumu.

Napriek tomu, že autorka neumiestňuje svoju tézu a svoj cieľ do kontextu ostatného teologického výskumu, predsa možno konštatovať, že formuluje tézu, ktorú chce overiť svojim výskumom. Túto formuláciu nachádzam na str. 14 v závere prvého odseku. Autorka sa snaží postihnúť vývoj sématického poľa, ktoré prostredníctvom ďalších pojmov definuje ako okolie pojmu HAGIOS a prostredníctvom analýzy opísať tento vývoj ako taký, ktorým autori skúmaných spisov „prezrádzajú“ (betray) svoju teológiu.

Autorka pri spracovaní témy opakovane používa termín „Trinity“, „trinitarian theology“ a pod. (str. 23, 87, 96, 103, 151, 304, a. i.). Tieto časté zmienky o Trojici a trojičnej teológii by v novozmluvnej práci nemali mať miesto, iba ak by cieľom autorky bolo preukázanie prítomnosti trojičného učenia v NZ spisoch a spisoch Apoštolských otcov, čo zrejme nie je ten prípad pri tejto práci. Zmienky o Trojici sú anachronizmom pri práci s textami, ktoré pochádzajú z doby, ktorá tento pojem nepoznala a nepoužívala. Je však možné, že autorka má nejaký zvláštny dôvod, pre ktorý sa opakovane vracia k tomu, že sémantický obsah pojmu PNEUMA HAGIOS dáva do vzťahu s učením o Trojici. Bolo by vhodné, keby sa k tejto otázke vyjadrila počas obhajoby.

Možno konštatovať, že zvolené metódy práce sú pre daný stupeň kvalifikačnej práce primerané a zodpovedajú štandardným metódam vedeckého výskumu s ohľadom na stanovený cieľ a formulované tézy.

3. K výsledkom dizertačnej práce

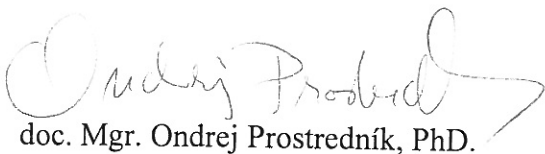
Autorka formuluje výsledky svojho výskumu veľmi zreteľným a štruktúrovaným spôsobom v závere práce (str. 408-416). Tieto formulácie dokladajú, že autorka je schopná synteticky spracovať analýzu jednotlivých textov. Ako výsledok práce možno označiť preukázanie posunov v skúmanom sémantickom poli. Originálnym výsledkom je pomenovanie spoločnej črty týchto posunov, ktoré autorka označuje ako „reverse flow of holiness“ (reverzný tok svätosti). Táto črta je podľa autorky v rôznej miere prítomná v skúmaných spisoch. Autorka pri formulovaní cieľa svojej práce hovorí aj o teológii autorov, ktorá podľa nej stojí na pozadí skúmaných sémantických posunov. Pri formulovaní výsledkov práce ako keby tento cieľ ustúpil do úzadia. Dôraznejšia charakteristika teológie jednotlivých autorov by výsledkom práce dodala ešte väčšiu váhu.

4. K prínosu pre ďalší rozvoj vedy

Aj keď výsledky práce nie sú samy o sebe novými v oblasti novozmluvného výskumu, svojou hĺbkou a detailnosťou spracovania predstavujú prínos a otvárajú niekoľko možností pre ďalší rozvoj teologickej vedy v oblasti novozmluvnej teológie. Možnosti vidím najmä v oblasti výskumu, ktorá sa venuje etickej transformácii v dôsledku pôsobenia PNEUMA HAGIOS, ktorej sa v súčasnosti venuje Volker Raabens.

5. Návrh na udelenie vedecko-akademickej hodnosti

Navrhujem, aby autorka po úspešnej obhajobe, v ktorej bude reagovať na výhrady uvedené v tomto posudku, získala vedecko-pedagogickú hodnosť Th.D.

doc. Mgr. Ondrej Prostředník, PhD.

V Bratislave, 24. septembra 2015